

actorii
noștri

Mitică Popescu:

„Puteam face filme bune. Cu o condiție: să ne respectăm condiția de artiști”

Cinéma Până la Năiță Lucean din Vinătoarea de vulpi, Mitică Popescu s-a aflat pe post de scurtă prezentă, întotdeauna pregnantă dar scurtă, în unul sau altul din filmele noastre cele de toate zilele.

Vreo zece — îmi spune, cînd ne apucăm să le numărăm. Cu o excepție: **Gustul și culoarea fericirii**, primul rol principal. — **Iar Gustul și culoarea fericirii** l-am avut din întâmplare, după cite am aflat mai târziu. Rolul era pentru un coleg. El nu a acceptat. Și regizoarea Felicia Cernăianu m-a propus pe mine.

Deci primul rol important, cu destinație precisă dintru început, a fost tot asta.

— Nu. Prima oară, cînd am fost solicitat într-un rol important, a fost la **Cursa**. Deci tot Mircea Daneliuc. Dar am avut ghinion. Unul banal, de neconcordanță administrativă. În tot neceazul a fost și o bucurie, rolul l-a făcut pînă la urmă prietenul și colegul meu de institut, Constantin Diplan, și vă rog să mă credeți, l-a făcut exact așa cum l-aș fi făcut eu.

— Un ghinion care v-a costat șase ani de întârziere cu un rol principal.

— Nu o consider întârziere. Mai degrabă un accident de-al vieții. În afară de asta, consider că acele mici «servicii» pe care le-am făcut filmelor — poate e prea mult spus filmelor, mai degrabă unor regizori prieteni — făcînd acele roluri mai puțin importante, nu au fost chiar de lepadat. Ca să fiu cinstit, în aceeași măsură și regizorii mi-au făcut un serviciu, dîndu-mi șansa să apar în filme. Pentru că și asta e valabil — mie oricum mi s-a întîmplat te mai ajută și regizorul să existe ca actor.

— În ce fel? Distribuindu-te?

— Da. Dar actul distribuției implică ceva foarte important, cel puțin pentru mine: încrederea. Nu știu ce spun aparentele, dar eu sînt un mare timid. Nu-mi trebuie mult să mă blochez. Un dram de neîncredere, un strop de lipsă de simpatie, mi-ajunge! De asta uneori am reușit un rol și alteleori nu. Acum să știți că întârzierea asta, cum spuneati, într-un rol principal, poate fi datorată și fizicului meu. Nu am o figură de «erou principal».

— «Vinătoarea de vulpi» depune o mărturie solidă împotriva afirmației dumneavoastră. Chiar și «Gustul și culoarea fericirii».

— Acela era altceva. Era un rol de compoziție. Știți că există actori care-și poartă fizicul prin toate filmele, își poartă propria personalitate, ticurile, chiar cravata, pălăria, țigara, tot. Și există actorii care, de la un rol la altul, caută să compună un personaj anume. Caută să-l înțeleagă în amănunt, și chiar să completeze ceea ce n-a putut să spună în vorbe cel care l-a creat. Eu din familia asta sînt. Și poate de aceea în cariera mea — care nici măcar nu e atît de scurtă, peste 20 de ani — n-am fost un actor spectaculos și am beneficiat de foarte puține ori — chiar și în teatru — de roluri-cheie. Așa se explică, poate, că am fost iubit mai mult de public decît de cronicari.

— De ce neapărat despărțirea asta? Nu se poate să fii iubit și de public și de critică?

— În cazul actorilor de felul meu, mai greu. Critica se apleacă mai mult asupra «eroilor principali» — de spectacol sau film. Dar publicul vede spectacolul sau filmul și vede și truda ta de a realiza un personaj din trei replici, în așa fel încît să rămînă. Și dacă reușești, îți este recunoscător. Dar eu nu știu vreun cronicar care să vină la «Hamlet» și să scrie în primul rînd despre gropar, chiar dacă actorul a fost genial iar Hamlet mediocru sau de-a dreptul prost. Asta-i soarta «secundarilor». Dar eu nu vorbesc despre ea cu amărăciune, pentru că, fără falsă modestie, cred că tot ce am realizat pînă acum a fost tot ce am putut eu mai bine și prin munca mea.

— Actorii vorbesc foarte des despre rolul șansei în această meserie.

— Este adevărat, șansa există. Sau mai bine spus, niste conjuncturi favorabile. Și nu sînt eu acela care sa negi rolul șansei. Șansa mea a fost Mircea Daneliuc. El m-a «văzut» pentru **Cursa**, el m-a chemat pentru **Vinatoarea de vulpi**. Dar să știți că se mai întîmplă și așa, să ai șansa unui rol bun chiar dacă mic, cum a fost cel din **Minia**, să-ți dai toată osteneala să-l faci cum poți tu mai bine, și critica să nu te observe. Iar eu știu că rolul acela mic din **Minia** a fost bun. Și nu mă înșel. Eu sînt cel mai sever critic al meu. Ea poate să vă spună... («Ea» este Leopoldina Bălănuță, soția lui, care asistă tăcută, concentrată, la discuția noastră). Dar să ne întoarcem la oile noastre...

— Aș vrea să vă propun o «oaie» anume: în ultima vreme au apărut, în serie, citeva filme, de genuri diferite — mă gîndesc la «Întoarcerea lui Vodă Lăpușeanu», «Stop cadru la masă», «Lumina palidă a Vinerii», «O lacrimă de fată» și acum, «Vinătoarea de vulpi» — filme care combat ideea nepuinței filmului românesc de a-și găsi un limbaj propriu. Filme care demonstrează scurt și convingător că «se poate».

— De putut, se poate, dar cu niste condiții. În primul rînd trebuie să ai foarte multă putere să rezisti — și asta este greu în condițiile în care creatorii nu sînt salariați și trăiesc din filmele lor — trebuie să te aduni asupra unui singur lucru, să te concentrezi. Pe urmă, nu se poate să faci film după te miri ce scenariu. Dacă n-ai ce spune, poți să te dai și peste cap, nimic nu iese. Sau iese, dar nu poartă. Iar tu ca actor, poți doar să suplînești, nu să umpli niște goluri. Poți să vii cu personalitatea, cu posibilitățile, cu gîndurile tale. Cu «felia» ta. Pentru că la film, fiecare gîndeste pe felia lui. Scenaristul pornește de la o idee, își creează personajele principale, și pe urmă își dă seama că-i trebuie un «scandal». Iar ca să fie scandal, trebuie să existe cineva, în apartamentul de sub tîne, care să bată cu mătura în tavan. Și atunci, mai creează un personaj care, poate, pentru el, scenarist este o simplă necesitate. Dar eu, actor, care vin să bat cu mătura în tavan și am numai asta de făcut, sigur că mă gîndesc mai mult poate decît autorul. Întrebarea este — ca să ajungem înapoi la ideea că «se poate» — după ce-mi dai mie mătura să bat în tavan îmi dai și vecinii care să reacționeze cum se cuvine?

— Destul de pe ocolite dar am ajuns. mi se pare, iar la scenariu.

— Ce să facem? El e baza. Și eu nici nu zic că nu avem cine să-l scrie. Nu prea avem cine să le citească așa cum trebuie.

mă mir!

Vesel-trist

Dacă aș fi știut de la început că noaptea vesel-zuia trist, poate că m-aș fi tratat din timp. A trebuit să muncesc zilele a zece ani ca să înțeleg că ziua trist.

Trist că toate sînt la fel, trist că nu ni se mai întîmplă evenimente și, dacă s-ar întîmpla, nu ne-ar păsa de ele, poate chiar ne-ar deranja, nici n-am avea cuvintele necesare, cheltuite pe ocazii bine gîndite, despre care nu se poate vorbi decît bine, pe snobisme, care nu ne-au lipsit nici în timpuri grele, așa că trist din cauza senzației că nimeni nu vrea să facă nimic, că ne scărpinăm orgoliile în cadru organizat, că-mi trece tîneretea și mă voi încorona

De scris, s-ar mai găsi. Sîntem un popor de talenți. Eu văd cită poezie bună se scrie. Cîte romane foarte bune, după care s-ar putea face și filme. Adică, într-o țară atît de plină de oameni talentați, să nu avem decît cîteva scenariști fecunzi, și mulți nepri-cepuți? Nu se poate!

— Tocmai pornisem de la ideea că «se poate»!

— Pentru că se poate! (Ea, Poldi Bălănuță).

— Nici eu nu spun că nu se poate. Vroiam doar să spun că s-ar putea chiar mai des, cu condiția să existe scenariu. Gîndiți-vă ce bază au avut filmele astea care demonstrează că «se poate». Iar cînd nu se poate, știți ce ne omoară? Schematismul. Și de ce se merge pe scheme? Pentru că se știe, s-a învățat că ele merg la sigur. Ce-i probat, mai merge o dată! Așa că și eu zic: există șansa să facem filme bune, cu condiția să ne respectăm condiția de artiști. Nu se poate face film bun făcînd concesii. Cred că un artist ar trebui, cu riscul de a nu-și termina lucrarea, de a nu aunge cu ea pe ecran, să-și păstreze punctul de vedere, să spună ce are de spus. Să nu facă rabat, să aibă perseverență. Chiar așa, cunoscînd toate obstacolele. Și dacă la un film, actor, regizor, ce ești, ai avut niște probleme, să nu pornești, la filmul următor cu ele în minte, ci să-ți spui că a fost o întîmplare, o conjunctură nefavorabilă, și că de acum încolo va fi altfel. De fapt, asta înseamnă viața, și să trăiești cu adevărat. Toată lumea știe că omul e muritor, dar ce ne-am face dacă ne-am gîndi în fiecare clipă a vieții noastre la lucrul asta? Nu ne-am mai trăi viața, ci am «muri-o». Deci, așa cum trăim în această ușoară minciună, că noi sîntem pe cît existăm, niște mici nemuritori, și reușim să facem ceea ce facem în viața noastră, așa trebuie să ne trăim și meseria. Pentru că, dacă cedăm, e mai bine să ne apucăm de altceva. Cel mai mare pericol este cedarea. Mi se pare mai cinstit să renunți, decît să cedezi. Munca noastră e «pe văzute». Ceea ce se vede contează, și nu explicațiile «de ce se vede atît de puțin». Cîți arăți, atît înseamnă că ai putut. De asta spunem că mi se pare mai cinstit să renunți. Și mai eficient pentru cultura noastră. Și mai cinstit pentru talentul nostru. Că sîntem talentați. Nu vorbesc numai de noi, actorii. Dacă în condițiile date sîntem în stare să facem rolurile pe care le facem, alergînd nemîncanți și nedormiți între scenă și plaul de filmare care se află, uneori, la sute de kilometri de București, sîntem talentați. Condițiile astea sînt și poate pentru că le cunosc, îl stimez atît de mult pe cel care nu fac concesii. Eu nu sînt omul care să dea lecții în materie de răbdare și perseverență. Eu am făcut concesii. Am făcut și lucruri mai puțin apreciable sau onorabile, în film. Dar un regizor trebuie să se fie mai rezistent decît mine, actor. Pentru că de la el pleacă

totul. A lăsat el din preț, automat am lăsat și eu. Restul e cîrpeală. Și ar mai fi ceva. Un lucru esențial: prietenia. Sau poate, mai bine spus, solidaritatea. Am observat că la noi, eșecul unui coleg bucură mai mult decît succesul. Chiar între oameni talentați. Parcă mai ales între oameni talentați. Or, mie mi se pare că succesul unui coleg ar trebui să ne bucure, pentru că nu este numai al lui, e și al nostru. Și cred că asta lipsește: spiritul de echipă. Noi mergem pe principiul: «să-i moară iada». Uitînd că, murind prea multe iede, n-o să mai avem capre și n-o să se mai nască alți lezi. Ne trebuie o solidaritate a valorilor, care să fie cel puțin tot atît de mare ca cea a lipsei de valoare. Că acolo există! Dar eu cunosc și oameni care nu se pot suferi ca oameni, dar ca artiști se ajută, se respectă și se recunosc. Ne-ar trebui mai mulți dinăștia. Pentru că nu știu dacă, într-o bună zi, poziția asta proastă care ne-o cream unii altora, n-o să ne joace renghiul. Dacă nu vom fi diminueați împreună cu ceea ce realizăm.

— Pînă acum am discutat filmul și problemele lui. Dar cinematografia? Care ar fi problemele ei cele mai usturătoare?

— În primul rînd, nu prea avem filme. Vreau să spun, avem puține filme și foarte multe pelicule. Și mi-e greu să spun de ce. Ceea ce mi se pare însă ciudat în cinematografia noastră — și asta poate fi o explicație, este că oamenii care au făcut filme proaste în mod clar și recunoscut de toată lumea ca atare, sînt «pedepsiți» dîndu-li-se filme în continuare. Poate pentru că, de regulă, cu cît spui mai nimic, cu atît ești mai bun... Ar mai fi și lipsa de educație a gustului public, lipsa unei politici culturale. Ceea ce a făcut Dinu Sărau la Teatrul Mic. Credeți că fără o asemenea politică, Teatrul Mic s-ar fi aflat pe locul pe care se află acum? Am fi avut săli arhiple la Pirandello?

— Se spune că în teatru e mai ușor, acolo există un repertoriu.

— Și în cinematografie se poate crea un repertoriu. Dar cum să se creeze el, dacă — am auzit și eu, că nouă nu ni se dau explicații — există scenariile care așteaptă doi, trei, cinci ani pînă să intre în producție? Chiar și **Vinatoarea de vulpi** trebuia să se facă acum cinci ani. Dar tot ce spun acum nu este treaba actorului. Sîntem prea mici. Sîntem niște accidente. Deși, eu nu sînt de acord în totalitate cu unii din confrății mei, aceia care spun că facem o muncă inutilă de pe urma căreia nu rămîne nimic. Nici nu știu cît m-ar încălzi să știu că «rămîne» ceva. Pe mine mă încălzește cînd simt că îmi reușește ceva așa cum am vrut și am sperat. Cîteodată, ceva care reușește cum nu am sperat, și întotdeauna senzația că spectatorul este de acord cu mine și nu se simte mintit. Dacă-ar fi să-mi doresc să rămînă ceva după mine, apoi acel ceva este adevărul. Dar asta-i foarte greu!

— De ce?

— Pentru că în meseria noastră nu poți spune adevărul de unul singur. Nu există un adevăr al meu, Mitică Popescu, există un adevăr al nostru, al tuturor, cei care facem citeva filme bune într-un an și foarte multe pelicule... E clar?

— Da. Din păcate, e foarte clar.

Eva SÎRBU

posibilități posibile

Și totuși...

Un chip în prim plan... O privire inteligentă... Este un tinăr savant care a reușit să aducă soarele în casele noastre sub formă de apă caldă. E plin de planuri, de idei, de proiecte, de entuziasm. Și totuși, sesizez, cu o nuanță de amărăciune. De ce? — Nu facem tot ceea ce putem face! — De ce? Ne împiedicăm de noi înșine! — De ce? — Pentru că ne ascundem în spatele hîrtiilor! — De ce? — Pentru că e mai comod. Și nu ne dăm seama că uneori cheltuim mai multă energie ca să nu facem ceva, decît cheltuim atunci cînd ar trebui să facem. Vorba bunicii mele: «O ciorbă bună se pregătește cu aceleași materiale ca și o ciorbă proastă. Totul e sufletul cu care o faci». Cred că bunica are dreptate. Uite, despre ea să faceți un film, nu despre mine!
De acord!

Mircea DIACONU

Alexandru STARK